T013 BD IV 190-Q19-P23 Xa Nặc và Ngựa Trở về Cung-Phật Bản Hạnh Tập

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

KINH PHAÄT BAÛN HAÏNH TAÄP QUYEÅN 19

Phaåm 23: XA-NAËC VAØ NGÖÏA TRÔÛ VEÀ CUNG (Phaàn 2)

Baáy giôø Ma-ha Ba-xaø-ba-ñeà vaø Cuø-ñaø-di ñoàng thaáy vieân minh chaâu trong buùi toùc Thaùi töû, taùn loïng, thanh ñao, ngoïc ma-ni trang ñieåm, phaát traàn, caùc chuoãi anh laïc cuûa Thaùi töû do Xa-naëc mang veà vaø ngöïa Kieàn-traéc cuøng ñoaøn ngöôøi ñi theo sau. Thaáy vaäy roài hai tay hoï töï ñaùnh ñaäp treân thaân theå, taâm öu saàu lo sôï, laïi hoûi Xa-naëc: –Ñöùa con yeâu quyù cuûa ta nay ôû nôi naøo maø oâng laïi trôû veà moät mình? Xa-naëc ñaùp: –Taâu Quoác ñaïi Hoaøng haäu, Thaùi töû Taát-ñaït-ña vì caàu ñaïo Boà-ñeà neân Ngaøi ñaõ xaû boû nguõ duïc, vaøo trong nuùi caïo boû raâu toùc, maëc aùo ca-sa tö duy khoå haïnh. Ma-ha Ba-xaø-ba-ñeà nghe Xa-naëc noùi nhö vaäy, ví nhö traâu meï maát con, buoàn khoùc rôi leä khoâng theå kieàm cheá ñöôïc, töï ñöa hai tay ñaùnh ñaäp treân ngöôøi, taâm heát söùc kinh sôï, mieäng la leân: “OÂi thoâi con ta ôi! OÂi thoâi con ta ôi!” Nöôùc maét raøn ruïa maët maøy, caû ngöôøi run raåy, boãng nhieân baø ngaõ nhaøo laên loän treân ñaát cheát giaác, gioáng nhö caù lìa khoûi nöôùc daõy duïa ñau khoå treân ñaát. Baø laïi hoûi Xa-naëc: –Ta nay töï xeùt, thaân khaåu yù cuûa ta khoâng coù ñieàu gì sai laàm ñoái vôùi oâng, nhöng taïi sao oâng ñem con ta boû nôi hoang vu gioáng nhö vaát boû moät khuùc caây? Taïi sao oâng ñem con ta boû trong röøng soáng moät mình ñaày söï khuûng boá cuûa caùc loaøi ñoäc xaø aùc thuù. OÂng boû veà ñaây chaúng thöông con ta. Xa-naëc ñaùp: –Taâu Quoác ñaïi phu nhaân, thaân noâ boäc naøy ñaâu daùm xa lìa Thaùnh töû. Taâu phu nhaân, yù Thaùnh töû xua ñuoåi con. Thaùi töû trao cho con con ngöïa Kieàn-traéc cuøng chuoãi anh laïc roài baûo con mau mau trôû veà hoaøng cung, ñeå ñaïi phu nhaân ñöôïc an taâm khoûi sinh öu saàu khoå naõo. Luùc ñoù, caùc theå nöõ trong cung ñeàu khoùc than: “OÂi thoâi cha meï ôi!” Hoaëc than: “Ôi thoâi anh em ôi!” Hoaëc than: “OÂi thoâi Ñaïi vöông ôi!” Hoaëc than: “Phu quaân ta oâi!.” Nhöõng lôøi chua xoùt aùi luyeán naøy baét nguoàn töø duïc nhieãm böùc xuùc thaân taâm. Hoaëc coù theå nöõ lieác maét khoùc, hoaëc coù theå nöõ nhìn nhau khoùc, hoaëc coù theå nöõ xoay löng khoùc, hoaëc coù theå nöõ caát ñaàu khoùc, hoaëc coù theå nöõ ñoái dieän nhau khoùc, hoaëc coù theå nöõ hai tay ñaäp vaøo buïng maø khoùc, hoaëc coù theå nöõ ñaám ngöïc maø khoùc, hoaëc coù theå nöõ khoanh tay maø khoùc, hoaëc coù theå nöõ ñöa hai tay ñaäp vaøo ñaàu maø khoùc, hoaëc coù theå nöõ laáy buïi ñaát boâi leân ñaàu maø khoùc, hoaëc coù theå nöõ xoõa toùc che maët maø khoùc, hoaëc coù theå nöõ böùt toùc cuùi ñaàu maø khoùc, hoaëc coù theå nöõ giô hai tay leân trôøi maø khoùc, hoaëc coù theå nöõ buoàn raàu chaïy loaïn khaép ñoù ñaây, gioáng nhö nai röøng bò nhaèm teân ñoäc, hoaëc coù theå nöõ laáy aùo phuû caû maët maø keâu khoùc, hoaëc coù theå nöõ caû ngöôøi run raåy, gioáng nhö gioù thoåi lay ñoäng taøu laù chuoái, cuùi ñaàu xuoáng hay ngaång ñaàu leân maø

khoùc, hoaëc coù theå nöõ ngaõ nhaøo treân ñaát cheát giaác khoâng hay bieát, vöøa môùi tænh lieàn caát tieáng khoùc, hoaëc coù theå nöõ nhö caù lìa khoûi nöôùc naèm treân ñaát ñaäp daõy, hôi thôû khoø kheø, maïng soáng mong manh thieâm thieáp maø khoùc, hoaëc coù theå nöõ nhö caây troác goác ngaõ nhaøo, laên treân ñaát maø khoùc. Bieát bao nhieâu

khoå naõo böùc xuùc thaân taâm theå nöõ neân hoï keâu khoùc nhö vaäy. Luùc aáy Xa-naëc vaø ngöïa Kieàn-traéc cuøng vôùi voâ löôïng traêm ngaøn theå nöõ oøa khoùc khoâng coøn ñöôïc nghe gì khaùc. Ma-ha Ba-xaø-ba-ñeà nöôùc maét tuoân traøn, cheát giaác hoài laâu môùi tænh, vöøa tænh laïi khoùc caát tieáng keâu Thaùi töû: –OÂi thoâi con ta ôi! OÂi thoâi con ta ôi! Thaân con xöa nay voán ñöôïc caùc loaïi höông thôm xoa ñaùnh vaøo mình vaø cuøng caùc thöù toâ ñieåm ñeïp ñeõ, coù oai ñöùc to lôùn nhö vaäy; laøm sao hoâm nay con coù theå ôû choã hoang vu trong hang nuùi chòu ñöïng söï khoå sôû, bò caùc loaøi coân truøng ñoäc haïi nhö: ruoài, laèn, muoãi, kieán…caén chích thaân con? OÂi thoâi con ta ôi! Khi ôû hoaøng cung thaân con luoân maëc aùo Ca-thi-ca ñöôïc xoâng caùc höông thôm, laøm sao ngaøy nay con coù theå chòu ñöïng ñöôïc chieác aùo thoâ keäch xuø xì hoâi haùm? OÂi thoâi con ta ôi! Khi con coøn ôû trong hoaøng cung thöôøng duøng caùc thöùc aên cao löông myõ vò, ñöôïc cheá taïo töø caùc thöïc phaåm traêm vò vi dieäu thanh tònh, mieäng chöa töøng bieát neám moùn aên ñaïm baïc, ngaøy nay con laøm sao aên ñöôïc caùc thöù côm canh baùnh boät khoâ khan nguoäi laïnh? OÂi thoâi con ta ôi! Khi con coøn ôû trong hoaøng cung naèm treân giöôøng eâm neäm aám, hoaëc laïi phuû leân treân baèng chieác thieân y vôùi hai chieác goái töïa loùt hai beân naèm ngoài tuøy yù, ngaøy nay laøm sao con coù theå naèm ngoài treân ñaát troáng hay trong röøng gai nhoïn nhö kim? OÂi thoâi con ta ôi! Khi coøn ôû trong hoaøng cung coøn coù toâi trai tôù gaùi, hoaëc coù ngöôøi haàu haï hai beân, hoï luoân ñem taâm cung phuïng kính meán, hoaëc coù keû töïa thaân, hoaëc coù keû quyø goái, hoaëc coù ngöôøi ñöùng yeân luoân luoân höôùng veà Thaùi töû, hoï ñeàu cung phuïng khoâng thieáu soùt, ngaøy nay laøm sao coù theå soáng beân ngöôøi ñaày saân haän, hoaëc beân keû baàn cuøng hoaëc beân ngöôøi taùnh noùng nhö löûa ñoát, hoï ñoái vôùi con khoâng töø taâm, laøm sao con coù theå chaáp nhaän soáng vôùi nhöõng ngöôøi coù taùnh khí nhö vaäy? OÂi thoâi con ta ôi! Khi con coøn ôû hoaøng cung coù lôùp lôùp theå nöõ hình dung ñoan chaùnh, dieän maïo xinh ñeïp nhö hoa vaây quanh haàu haï ñeå tuøy yù con thoï höôûng khoaùi laïc, ngaøy nay con laøm sao soáng moät mình nôi caûnh nuùi non truøng ñieäp, gioáng nhö daõ thuù bò khuûng boá maø taâm con vui thuù caùi gì? OÂi thoâi con ta ôi! Ngoùn chaân con thaúng daøi meàm maïi coù maøn löôùi, oáng chaân con nhö gioø nai chuùa, loøng baøn chaân meàm dòu nhö laù sen non, vôùi hình hai baùnh xe ngaøn caêm in ñaäm neùt roõ raøng tuyeät ñeïp, ngaøy nay vôùi baøn chaân nhö vaäy, laøm sao con coù theå chaân khoâng ñi treân ñaát gai goùc saïn soûi? Hay muøa ñoâng baêng giaù, muøa heø noùng böùc, laøm sao con coù theå ñi laïi treân baøn chaân nhö theá? Ma-ha Ba-xaø-ba-ñeà vì Thaùi töû khoùc keå voâ soá chuyeän nhö vaäy roài, taâm vöøa tænh laïi bình thöôøng, töø ñaát ñöùng daäy hoûi Xa-naëc: –Naøy Xa-naëc, vieäc aáy ñaõ nhö vaäy, Thaùi töû Taát-ñaït-ña con ta treân ñöôøng ñi coù daën oâng

ñieàu gì khoâng? Naøy Xa-naëc, toùc con ta ôû ñaâu? Xa-naëc ñaùp: –Taâu Quoác ñaïi phu nhaân, Thaùnh töû Taát-ñaït-ña coù daën con theá naøy: “Naøy Xa-naëc, khi oâng veà ñeán trieàu ñình seõ thay Ta aân caàn leã baùi thaêm hoûi di maãu Ma-ha Ba-xaø-ba-ñeà, sau khi leã baùi xong, oâng phaûi thöa theá naøy: Kính thöa Ñaïi maãu, xin di maãu chôù quaù öu saàu, chôù sinh taâm khoå naõo, chaúng neân nhôù nghó ñeán con, chaúng bao laâu con seõ chöùng ñöôïc sôû nguyeän, roài seõ trôû veà phuïng kieán di maãu.” Thöa Ñaïi phu nhaân, töï tay Thaùnh töû ruùt laáy thanh ñao, tay taû caàm buùi toùc, tay phaûi caàm thanh ñao caét laáy, roài neùm leân hö khoâng. Luùc ñoù chö Thieân höùng laáy ñem veà cung trôøi cuùng döôøng. Ma-ha Ba-xaø-ba-ñeà nghe Xa-naëc taâu nhö vaäy, laïi than khoùc veà buùi toùc Thaùi töû: –OÂi thoâi con ta ôi! Toùc con raát daøi, buùi toùc meàm maïi heát söùc ñeïp ñeõ, moãi loã chaân loâng moïc leân moät sôïi toùc xoay veà moät chieàu, khoâng roái khoâng ruïng, raát thích hôïp ñoäi laáy

thieân quan thoï ngoâi Thaùnh vöông, ngaøy nay taïi sao con nhaãn taâm quaêng boû noù ñi? OÂi thoâi con ta ôi! Hai tay con raát daøi, luùc ñi chaäm raõi oai huøng nhö sö töû chuùa, hai maét troøn xoe nhö maét traâu chuùa, vai ngöïc nôû roäng, tieáng noùi vang reàn nhö tieáng troáng tieáng saám, con ngöôøi nhö vaäy laøm sao xuaát gia nôi nuùi röøng hoang vu? Neáu ngaøy nay Thaùi töû thöïc hieän haïnh xuaát gia thì quoác gia naøy voâ phöôùc, nhö coõi ñaát suïp ñoå khoâng theå hieän trôû laïi. Ta mong raèng ngöôøi coù moïi ñöùc tính, ñaày ñuû coâng ñöùc, ra ñôøi laøm vua vaø cai trò muoân daân ñeå ñem laïi an laïc cho daân chuùng. Lieàn noùi keä: Neáu vaäy coõi ñaát naøy heát phöôùc Leõ ra chaúng hieän baäc tueä thoâng Ñaõ hieän thaân coâng ñöùc nhö theá Neân vì nhaân loaïi laøm Thaùnh vöông. Baáy giôø Da-du-ñaø-la lôùn tieáng keâu khoùc, heát söùc giaän döõ duøng ñuû lôøi quôû traùch Xa- naëc: –Naøy Xa-naëc, ngöôøi phuï nöõ chuùng ta ñang tuoåi nieân thieáu, nöûa ñeâm nguû say khoâng hay bieát, oâng nay ñem Thaùnh phu laø ngöôøi maø ta yeâu quyù ñeán boû ôû xöù naøo? Caùch ñaây xa gaàn? Ñaáng ñaïi tröôïng phu hieàn thaùnh cuûa ta cuøng oâng vaø ngöïa caû ba ñoàng ra ñi moät löôït, maø hieän giôø chæ coù oâng trôû veà, khoâng thaáy Thaùnh phu yeâu quyù cuûa ta ñaâu caû. Do vaäy ngaøy nay thaân taâm ta lo sôï run raåy, oâng chaúng phaûi laø ngöôøi hieàn löông, chaúng ñem laïi lôïi ích cho ta. Naøy Xa-naëc, ta nay noùi thaät cuøng oâng, giaû söû coù keû oan gia heát söùc hung döõ laøm ñieàu taøn khoác cuõng khoâng baèng toån haïi do oâng gaây ra, nhöng ñoái vôùi ta ngaøy nay, vieäc naøy heát söùc ñoäc aùc. Naøy Xa-naëc, neáu oâng laø ngöôøi maø ta nhôø vaû, leõ ra oâng phaûi giuùp ñôõ ta, che chôû ta. Taïi sao ngaøy hoâm nay oâng thaáy ta nöûa ñeâm nguû say, moät mình oâng leùn daãn Thaùnh töû ta ñeán boû xöù naøo? Naøy Xa-naëc, oâng nay ñoái vôùi ta laøm vieäc cuûa keû ñaïi oaùn thuø, vieäc naøy oâng ñaõ hoaøn taát, ngaøy nay oâng caàn gì phaûi buoàn raàu than khoùc, oâng neân lau nöôùc maét, caàn gì phaûi göôïng eùp thöông nhôù leä tuoân voâ ích. Naøy Xa- naëc, oâng taïo nghieäp baát thieän, oâng nay ñaõ laøm xong caàn gì phaûi buoàn. Naøy Xa-naëc, vì oâng laø thieän höõu cuûa Thaùnh phu ta, neân giôø caám ñoaùn ra vaøo noäi cung, ñoái vôùi oâng khoâng coù ngaên caûn, neân ngaøy nay ngöôïc laïi khieán Thaùnh phu ta, tuøy theo yù oâng maø ñi. Naøy Xa-naëc,

nuoâi oâng trong nhaø laøm gì? Nay oâng laøm xong vieäc baát thieän nhö vaäy, leõ ra oâng phaûi vui möøng, ta bieát oâng ngaøy nay seõ ñöôïc quaû lôùn, ñöôïc phöôùc lôïi to. Naøy Xa- naëc, phaøm ngöôøi theá gian thaø cuøng ngöôøi trí laøm keû oan gia, chaúng neân cuøng ngöôøi ngu keát baèng höõu, oâng tuy laø baèng höõu cuûa choàng ta maø oâng laøm vieäc nhö vaäy nhö vaäy laø khoâng chòu suy nghó laø taïi laøm sao? Naøy Xa-naëc, oâng nay ñoái vôùi hoaøng toäc ta ñaõ laøm nhöõng ñieàu khoâng lôïi ích, leõ ra oâng neân sinh taâm raát vui söôùng. Naøy Xa-naëc, cung ñieän naøy raát cao ñeïp nguy nga, gioáng nhö nhöõng aùng maây, laïi duøng nhöõng chuoãi anh laïc trang hoaøng, cuûa caûi sung maõn, nay nhöõng thöù ñoù ñaõ vì oâng maø trôû thaønh voâ nghóa. Da-du-ñaø-la lieàn ñoái vôùi Xa-naëc maø noùi keä: Thaø gaàn keû oaùn coù trí tueä Chôù nhaän keû ngu laøm baèng höõu Do oâng laøm vieäc thieáu suy nghó Hoaøng toäc cuøng ta khoå naõo nhieàu. Da-du-ñaø-la noùi keä roài, laïi baûo Xa-naëc: –Naøy Xa-naëc, nay ñoái vôùi choàng ta, neáu ñaõ nhö vaäy, taâm ta sao khoûi öu saàu.

Ngaøy nay haøng theå nöõ laøn da traéng nhö tuyeát, ñoâi moâi ñoû tôï son, dung nhan tuyeät ñeïp khaû aùi ít ai saùnh baèng, hoï côûi boû xieâm y loäng laãy, thaân khoâng trang söùc chuoãi anh laïc, leõ ra hoï cuøng nhau thoï höôûng duïc laïc, naøo ngôø boãûng sôùm trôû thaønh goùa phuï. Vì hoï maát nguû, ñeâm ngaøy leä nhoû thaønh doøng khoâng ngôùt, keâu khoùc than thôû khoâng thoâi. Naøy Xa-naëc, con ngöïa Kieàn-traéc naøy oaùn gheùt ta, trong ñeâm hoâm ñoù taïo ñieàu khoâng lôïi ích, thaáy ta ñeâm ñoù nguû say, noù chôû ngöôøi choàng yeâu quyù cuûa ta vöôït thaønh ra ñi, ngöïa naøy taïo nghieäp voâ cuøng baát thieän, côù gì ngaøy nay tröôùc maët ta hí vang toû veû ñau khoå? Tieáng hí cuûa noù vang doäi khaép thaønh cuûa Ñaïi vöông, maø tröôùc kia noù chôû Thaùnh phu ta ra ñi, con ngöïa baát thieän naøy vì côù gì noù im hôi aån nhaãn maø ñi? Neáu khi ban ñaàu ra ñi noù hí vang nhö ngaøy hoâm nay, thì khi aáy moïi ngöôøi ñang nguû nghe tieáng noù thöùc daäy, thì ngaøy hoâm nay ta cuõng khoâng gaëp caûnh ñaïi khoå naõo naøy. Con ngöïa baát thieän naøy, giaû söû teân baén thuûng xuyeân qua thaân noù, hoaëc duøng gaäy ñaäp cheát noù, leõ ra noù khoâng neân ñöa Thaùi töû ra khoûi thaønh höôùng ñeán nôi sôn laâm môùi phaûi. Ñaèng naøy con ngöïa khoâng vì hoaøng gia ta laøm ñieàu lôïi ích, chính vì noù sôï roi voït neân ñaõ chôû Thaùnh chuùa laø ngöôøi choàng trong loøng ta thöôøng quyù meán ra khoûi thaønh thaúng ñeán sôn laâm. Ngaøy nay cung ñieän naøy cuûa ta do vì khoâng chuû, ñieän ñöôøng, phoøng thaát, thaønh luõy xoùm laøng, ñöôøng saù thoân aáp, cöûa soå laàu gaùc, cöûa neûo lan can, tieáng ngoïc khua len ken, cung ñieän baùn nguyeät ñeïp ñeõ tuyeät vôøi heát söùc hoa leä. Nay nhöõng thöù naøy hoaøn toaøn voâ nghóa cuõng vì con ngöïa Kieàn-traéc ñoäc aùc naøy. Khueâ phoøng trong hoaøng cung ta gioáng nhö ñoàng vaéng, môû maét leä rôi khoâng coøn gì ñeå ham muoán. Da-du-ñaø-la buoàn khoùc ngheïn ngaøo khoå sôû noùi nhöõng lôøi thoáng thieát nhö vaäy, roài ngaát xæu baát tænh raát laâu. Xa-naëc nghe nhöõng lôøi quôû traùch cuûa Da-du-ñaø-la nhö vaäy, chaép tay cuùi ñaàu kheùp neùp leä nhoû khoùc roøng, taâu Ñaïi phi Da-du-ñaø-la cuûa Thaùnh töû: –Ngaøy nay Ñaïi phi chaúng neân quôû traùch toâi, toâi khoâng sai laàm, toâi vaø ngöïa Kieàn- traéc ngaøy

nay thaät khoâng coù toäi loãi. Thaùnh phu cuûa ñaïi phi ñeâm hoâm ñoù khi baét ñaàu ra ñi, toâi can giaùn taïo ñuû ñieàu chöôùng ngaïi, luùc ñoù toâi to tieáng keâu caùc phi, duøng nhieàu lôøi noùi nhö theá naøy: “Caùc phi mau thöùc daäy! Caùc phi mau thöùc daäy! Ñeâm nay aùi phu cuûa caùc phi saép daãn toâi vaø ngöïa Kieàn-traéc ra ñi.” Hoâm ñoù tay toâi naém ñaàu toùc moãi cung phi ñaùnh thöùc, cho hay vieäc nhö vaäy, toâi naém ñaàu toùc Ñaïi phi, roài naém ñaàu toùc caùc cung phi khaùc…moãi cung phi toâi ñeàu goïi teân vaø noùi vieäc Thaùi töû ra ñi, nhöng baáy giôø caùc theå nöõ aáy khoâng thöùc daäy. Ngoaøi ra ñoái vôùi bao nhieâu theå nöõ khaùc nöõa cuõng ñeàu nhö vaäy. Khi Thaùnh töû ra ñi, con ngöïa Kieàn-traéc cuõng taïo ñuû ñieàu ngaên caûn, mieäng noù hí to hôn ngaøn tieáng, chaân noù giaäm xuoáng ñaát khoâng chòu böôùc tôùi, laïi nhe raêng haøm döôùi muõi thôû phì, khi tieáng ngöïa hí vang xa nöûa do-tuaàn, tieáng giaäm chaân cuûa noù vang ñoäng ñeán hôn moät caâu-loâ-xa. Toâi luùc ñoù la leân: “OÂi aùi phu cuûa caùc phi ñeâm nay ra ñi.” Ñaïi phi cuøng bao nhieâu theå nöõ khaùc töï khoâng hay bieát nhöõng tieáng keâu to nhö vaäy. Ñoù laø do thaàn löïc cuûa chö Thieân laøm tan bieán tieáng ñoäng khieán moïi ngöôøi khoâng nghe. Ñaïi phi phaûi bieát, toâi vaø ngöïa Kieàn-traéc thaät khoâng daùm ñöa Thaùi töû ra ñi. Nhö vaäy Ñaïi phi töï xeùt bieát Thaùnh töû cuûa Ñaïi phi coù nghe lôøi toâi hay khoâng? Neáu Thaùi töû nghe lôøi caûn ngaên cuûa toâi, thì hoaøn toaøn khoâng coù vieäc naøy xaûy ra. Xa-naëc höôùng veà phía Da-du noùi keä: Toâi khoâng chòu noåi, nöôùc maét rôi Chaép tay cuùi ñaàu xin töï baïch Ñaïi phi chaúng neân quôû Kieàn-traéc

Keå caû cuøng toâi chôù giaän hôøn. Taâu Ñaïi phi, toâi cuõng bieát tröôùc ñoù Ñaïi vöông Tònh Phaïn ban saéc leänh raát nghieâm khaéc, taát caû nhöõng ngöôøi haàu haï Thaùi töû phaûi caån thaän giöõ gìn Thaùi töû. Tuy toâi coù giaùo leänh nhö vaäy, nhöng toâi khoâng ñöôïc töï do, vì bò thaàn löïc chö Thieân laøm meâ hoaëc taâm yù toâi, chaúng phaûi toâi muoán laøm vieäc nhö vaäy. Vieäc ra ñi cuûa Thaùi töû cuõng ñöôïc thaàn löïc cuûa chö Thieân keâu goïi neân mau xuaát gia. Laïi nöõa, luùc ñoù tuøy taâm Thaùnh töû muoán môû cöûa thaønh thì cöûa töï môû. Töø tröôùc caùc cöûa thaønh ñeàu coù treân ngaøn ngöôøi giöõ gìn taâm khoâng lô ñeãnh. Nhöng hoâm ñoù Thaùnh töû böôùc qua caùc cöûa cung hoï ñeàu nguû say khoâng bieát, gioáng nhö maët trôøi môùi moïc, aùnh saùng chieáu phaù taát caû caùc boùng toái, luùc baáy giôø toâi bieát ñaây laø vieäc laøm cuûa chö Thieân. Baïch Ñaïi phi, Thaùnh töû ra khoûi thaønh, treân ñöôøng ñi toâi chaïy boä tröôùc phía, luùc aáy thaân toâi khoâng bieát moûi meät. Baïch Ñaïi phi, con ngöïa Kieàn-traéc naøy treân ñöôøng ñi boán chaân noù khoâng giaäm xuoáng ñaát, gioáng nhö coù ngöôøi khieâng noù maø ñi, tieáng hí cuûa noù nghe cuõng khoâng xa. Thöa Ñaïi phi, trong taâm toâi luùc ñoù töï nghó cuõng bieát ñoù laø vieäc laøm cuûa chö Thieân. Thöa Ñaïi phi, baáy giôø toâi thaáy Thaùi töû muoán laøm Sa-moân ñuùng nhö phaùp, neân caét boû buùi toùc neùm leân hö khoâng, chö Thieân chuïp laáy khoâng cho rôi xuoáng ñaát, roài ngaøi côûi boû y phuïc vöông trieàu trao cho ngöôøi thôï saên ñoåi laáy chieác ca-sa hoaïi saéc, luùc aáy taâm toâi nghó ñaây cuõng laø vieäc laøm cuûa chö Thieân. Baïch Ñaïi phi, vì nhöõng vieäc nhö vaäy, xin Ñaïi phi ngaøy nay ñoái vôùi toâi ñöøng coù taâm

giaän hôøn. Vì sao? Vì vieäc ra ñi cuûa Thaùi töû khoâng phaûi do toâi cuõng khoâng quan heä gì ñeán con ngöïa Kieàn-traéc. Baáy giôø Ñaïi phi Da-du-ñaø-la naèm treân ñaát suy nghó giaây laùt roài caát tieáng buoàn khoùc keâu la noùi leân theá naøy: –OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Ngaøy nay thieáp soáng phaûi ñaïo hieáu thuaän vôùi choàng, khoâng bieát côù gì Thaùi töû laïi boû thieáp ra ñi? Thaùi töû ñeán nôi nuùi röøng caàu phaùp tu khoå haïnh, nhö vaäy Thaùi töû soáng khoâng phaûi ñaïo, do vì khoâng tuøy thuaän phaùp haïnh. OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Ngaøi leõ naøo khoâng nghe caùc vua ñôøi tröôùc khi muoán vaøo sôn laâm caàu phaùp tu khoå haïnh, hoï ñeàu ñem caû vôï con cuøng ñi, caùc vò vua ñoù khoâng toån haïi thaùnh ñaïo, cuõng ñöôïc thaønh töïu. OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Leõ naøo ngaøi khoâng nghe coù phaùp theá naøy: Xöa coù ngöôøi ñi tu vaãn cuøng vôùi vôï con caïo toùc xuaát gia haønh ñaïo, tinh caàn khoå haïnh, ñem theo caû ngöïa toát teá töï chö Thieân hoaëc laäp hoäi Voâ giaù, caû hai vôï choàng ñeàu höôûng quaû baùo heát söùc toát ñeïp, nhö ngaøi ñaõ bieát ñieàu naøy coù noùi trong luaän Vi-ñaø. Nhöng côù gì ngaøy nay Thaùi töû rieâng ñoái vôùi thieáp sinh taâm boûn seûn khoâng cho thieáp ñoàng tu khoå haïnh? OÂi Thaùi töû! Vieäc laøm cuûa Thaùi töû voâ ích, uoång phí ñôøi ngöôøi. Neáu ôû theá gian Thaùi töû ñaõ cuøng vôùi vôï sinh taâm aân aùi, taïi sao ngaøy nay laïi ruoàng boû vôï hieàn hay laø muoán leân coõi trôøi Ñao- lôïi tham ñaém ngoïc nöõ? Ngaøy nay theo yù thieáp thaáy vieäc nhö theá naøy: Ngoïc nöõ chö Thieân kia coù gì ñaùng tham? Hình dung cuûa hoï coù gì xinh ñeïp? Tình aùi nguõ duïc coù gì ñaùng hoan laïc? Neáu nhö Thaùi töû noùi raèng khoâng tham ñaém khoaùi laïc chö Thieân thì taïi sao laïi boû coâng ñöùc oai thaàn cuûa moät vöông vò, xa laùnh thieáp vaø haøng theå nöõ nôi cung ñieän naøy. Thaùi töû ñaõ xaû boû taát caû xuaát gia vaøo nôi sôn laâm vaéng ñeå tu khoå haïnh. Coøn thieáp ngaøy nay khoâng caàu quaû baùo chö Thieân, cuõng khoâng muoán laøm thaân ngoïc nöõ, taâm thieáp bieát theá naøy laø ñuû, thieáp coù oai löïc theá naøy, ôû taïi nhaân gian khoâng caàu sinh leân coõi trôøi, chæ ôû nôi ñaây tu haønh khoå haïnh vôùi sôû nguyeän: Neáu ôû nhaân gian hay sinh leân trôøi chæ

nguyeän soáng ñuùng nhö phaùp haàu haï keà beân Thaùi töû. Neáu taâm Thaùi töû quyeát ñònh döùt khoaùt xa lìa haøng theå nöõ chuùng toâi maø vaøo trong röøng nuùi hoang vu, thì taâm nguyeän luoân luoân ñöôïc haàu haï beân Thaùi töû cuûa thieáp kieân coá khoâng thay ñoåi, beàn chaéc nhö ñaù khoâng khaùc. Nhö thieáp ngaøy nay thaät söï trôû thaønh goùa phuï, vì thaáy phu chuû cuûa mình boû trieàu ñình xuaát gia vaøo trong sôn laâm khieán cho thieáp nôi phoøng troáng coâ ñôn, laøm sao loøng thieáp khoâng tan naùt cho ñöôïc. Roài naøng noùi keä: Taâm ta ngaøy nay tuy beàn chaéc Cöùng nhö saét ñaù coù khaùc gì Choàng boû vaøo nuùi noäi cung troáng Laøm sao taâm ta chaúng naùt tan! Da-du-ñaø-la vì maát Thaùi töû neân khoå naõo böùc xuùc tinh thaàn hoân meâ, boãng nhieân teù nhaøo xuoáng ñaát baát tænh giaây laâu môùi tænh daäy, hoaëc coù luùc keâu khoùc buoàn thaûm, hoaëc coù luùc ñöùng cuùi ñaàu nín thinh suy nghó, hoaëc coù luùc kinh sôï cuoàng loaïn noùi nhaûm: –Ngöôøi choàng cuûa ta nay ñi phöông naøo? Thaùnh töû cuûa ta döøng nghæ ôû ñaâu, khieán ta ngaøy nay coâ ñoäc ôû trong cung moät mình? Thaùi töû ruoàng

boû ta, phaûn boäi ta maø ñi. Töø ngaøy nay khoâng coù Thaùi töû ta khoâng naèm giöôøng cuõ, khoâng duøng nöôùc noùng höông thôm taém goäi, laïi treân thaân cuõng khoâng trang ñieåm, khoâng lau chuøi, khoâng toâ son ñieåm phaán, laïi cuõng khoâng maëc y phuïc nhieàu maøu saéc röïc rôõ, töø ngaøy nay veà sau ta khoâng mang caùc chuoãi anh laïc, cuõng khoâng ñeo caùc traøng hoa hay höông thôm, khoâng aên caùc thöùc aên cao löông myõ vò, cuõng khoâng uoáng caùc thöù nöôùc ngon ngoït, taát caû caùc thöù röôïu ta ñeàu khoâng uoáng. Xöa töøng aên caùc thöùc aên ngon nay laïi khoâng aên, treân ñaàu ñeå toùc traàn khoâng caàn trang ñieåm, ta tuy ôû nhaø maø taâm ta luoân luoân töôûng nhö ñang ôû trong röøng nuùi tu khoå haïnh, cho ñeán chaúng thaáy ñaáng tröôïng phu toái thaéng, ta thaáy taát caû vieân laâm soâng hoà khe suoái, nhaø cöûa cung ñieän ñeàu ñaày ñaát buïi, gioáng nhö caùnh ñoàng hoang vaéng, do vì khoâng coù Thaùnh töû nôi thaønh Ca-tyø-la. Taát caû cung ñieän laàu gaùc ñeàu thieáu veû töôi saùng trang nghieâm gioáng nhö baõi sa maïc, do vì moïi ngöôøi ôû ñaây trong taâm öu saàu khoå naõo, neân khoâng theå töï kieàm cheá, maát chaùnh nieäm, laïi khoâng coøn bieát xaáu hoå. Khi Da-du-ñaø-la laên loän treân ñaát noùi nhaûm nhö vaäy, thì bao nhieâu theå nöõ trong cung ñeàu ñoàng thanh keâu khoùc lôùn tieáng, leä nhoû öôùt caû maët maøy. Keä noùi: Khoå naõo nhö vaäy böùc xuùc ngöôøi Da-du-ñaø-la cuøng theå nöõ Nhìn nhau oøa khoùc leä tuoân traøo Möa raøo giöõa haï naøo coù khaùc. Xa-naëc thaáy Da-du-ñaø-la than thôû nhöõng lôøi khoå naõo nhö vaäy, môùi khuyeân can: –Ñaïi phi chôù neân sinh taâm khoå naõo thoáng thieát nhö vaäy, chôù quaù buoàn raàu khoå sôû, caàn phaûi nguoâi ñi chôù neân nhôù nghó Thaùnh töû nöõa. Khi Thaùi töû ra ñi, tuy Ngaøi ôû trong nhaân gian so vôùi chö Thieân khoâng khaùc, oai thaàn khí löïc cuûa Ngaøi naøo khaùc chö Thieân. Khi Thaùi töû ra ñi coù chö Thieân vaây quanh hoä veä, beân höõu thì coù Phaïm thieân vöông vaø quyeán thuoäc, beân taû thì coù chuùa trôøi Ñeá Thích vaø quyeán thuoäc coõi trôøi Ñao-lôïi, phía Ñoâng thì coù vua Caøn-thaùt-baø Ñeà-ñaàu-laïi-tra, phía Nam thì coù vua Cöu-baøn-traø Tyø-laâu- laëc-xoa, phía Taây thì coù Tyø-laâu-baùc-xoa vaø caùc Long vöông, phía Baéc thì coù trôøi Tyø-sa- moân thoáng laõnh caùc quyû Daï-xoa. Thaân hoï ñeàu maëc aùo giaùp kim cang, tay caàm cung teân

hay giaùo maùc vaây quanh hoä veä, ñi phía tröôùc daãn ñöôøng hay ñi phía sau hoä toáng, hoaëc ôû hai beân taû höõu tuøy tuøng hoä veä. Treân khoâng trung luoân luoân coù ngaøn vaïn chö Thieân ngoïc nöõ, hoï ñeàu vui möøng hôùn hôû khaép caû chaâu thaân khoâng theå kieàm cheá ñöôïc, ñem caùc loaïi hoa raûi treân mình Thaùnh töû khoâng ngôùt. Luùc ñoù Thaùnh töû thaáy ngoïc nöõ chö Thieân taâm khoâng vui, khoâng thích, khoâng thöông, khoâng giaän, khoâng laáy, khoâng boû, taâm Thaùnh töû khoâng tham ñaém söï haàu haï cuûa ngoïc nöõ nhö vaäy. Taâu Quoác maãu Ñaïi phi, khi Thaùnh töû ra ñi, chö Thieân hieän thaàn thoâng ñem bao nhieâu vieäc cuùng döôøng Thaùnh töû nhö vaäy, ngaøy nay toâi khoù coù theå trình baøy töôøng taän moïi söï vieäc. Xa-naëc trình baøy nhö vaäy roài, ñeä nhò phi Thaùnh nöõ Cuø-ñaø-di gioáng nhö caønh ñaïi thoï gaõy nhaøo, naøng naèm daøi treân ñaát khoâng theå ñöùng daäy noåi, Thaùnh nöõ Cuø-ñaø-di vì löûa aùi thöông

nhôù Thaùnh töû thieâu ñoát böùt xuùc thaân taâm, heát söùc öu saàu buoàn phieàn khoå sôû, thaân naèm treân ñaát laên loän khoùc than thoát leân theá naøy: –OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Maët Ngaøi ñaày ñaën nhö traêng raèm. OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Thaân Ngaøi ñeïp ñeõ khoâng ai saùnh baèng. OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Ngaøi ñaày ñuû caùc töôùng voâ thöôïng toái thaéng. OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Thaân Ngaøi thanh tònh theá gian khoâng ai saùnh baèng, caùc boä phaän treân cô theå khoâng tyø veát, ñeïp ñeõ nhö töôïng vaøng. OÂi thoâi phu chuû cuûa ta ôi! Coâng ñöùc cuûa Ngaøi raát toái thaéng. OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Ngaøi coù loøng ñaïi töø bi ñöôïc ngöôøi trôøi cuùng döôøng. OÂi thoâi phu chuû cuûa ta ôi! Ngaøi duõng kieän coù söùc maïnh nhö thaàn Na-la-dieân, khoâng moät keû thuø naøo ñòch laïi, maø coøn haøng phuïc ñöôïc keû thuø. OÂi thoâi phu chuû cuûa ta ôi! Gioïng noùi cuûa Ngaøi nhö Phaïm thieân, thaùnh thoùt nhö con chim Ca- laêng-taàn-giaø. OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Tieáng toát cuûa Ngaøi vang khaép moïi nôi. OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Ngaøi coù traêm ngaøn phöôùc ñöùc trang nghieâm, ngöôøi trôøi trong theá gian khoâng ai saùnh baèng. OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Coâng ñöùc cuûa Ngaøi vieân maõn, chö Tieân thaáy Ngaøi ñeàu sinh taâm hoan hyû. OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Ngaøi nhö röøng trí tueä, moïi ngöôøi nghe danh Ngaøi thaûy ñeàu cuùng döôøng. OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Ñoái trong theá gian ngaøi coù moät thieät caên toái thöôïng. OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Maét Ngaøi saùng xanh nhö hoa sen xanh. OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Moâi mieäng Ngaøi ñoû nhö traùi taàn baø. OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Mieäng Ngaøi coù boán möôi raêng traéng saïch tinh khieát, nhö söõa, nhö luïa, nhö söông, nhö tuyeát. OÂi thoâi phu chuû cuûa ta ôí! Muõi Ngaøi cao thaúng nhö oáng vaøng. OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Loâng traéng ôû giöõa hai haøng loâng maøy cuûa Ngaøi thanh tònh moïc ngay chính giöõa. OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Ngaøi coù ñoâi vai roäng nôû nang baèng phaúng, buïng daøi thon, thaét löng loõm nhö chieác cung, tay chaân meàm maïi. OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Ngaøi coù baép veá, oáng chaân, baép tay, caùnh tay gioáng nhö voøi voi; baøn tay baøn chaân baèng phaúng, moùng ñeàu ñoû hoàng. OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Nhöõng chuoãi anh laïc cuûa ngaøi, Ñaïi vöông Tònh Phaïn choïn ngaøy laønh thaùng toát vaøo ñeâm sao toát xuaát hieän môùi laøm, khi aáy Ñaïi vöông raát hoan hyû, taïi sao ngaøi xa laùnh noù? Thieáp nay cuõng chaúng muoán thaáy caùc chuoãi anh laïc naøy. Luùc ñoù, Cuø-ñaø-di do taâm khoå naõo khuûng boá luoân luoân kinh hoaøng gioáng nhö nai röøng bò thôï saên ñuoåi laïc vaøo hoa vieân, tay hoï caàm cung teân ñuoåi theo baén thaân nai, noù voâ cuøng khoå sôû chaïy khaép ñoù ñaây, quan saùt boán phöông khoâng coù nôi che chôû ñeå ñöôïc thoaùt naïn. Trong luùc naøy taâm Cuø-ñaø-di cuõng laïi nhö vaäy, hoaëc ôû trong cung noùi nhaûm, hoaëc nôi ñieän ñöôøng töï tranh luaän moät mình, hay chaïy khaép moïi nôi khoâng tìm ra Thaùi töû, buoàn khoùc keâu gaøo nöôùc maét öôùt caû maët maøy, khoâng ai khuyeân giaûi ñöôïc, naøng khoå sôû voâ cuøng. Roài laïi lôùn tieáng xöôùng leân: –Khi Thaùnh töû coøn ôû taïi trieàu thì nôi ñaây ñaày ñuû moïi vaät toát ñeïp nguy nga traùng leä

traøn ñaày nhöïa soáng, coù oai thaàn nhö trôøi Ñeá Thích ôû cung trôøi Ñao-lôïi, ngaøy nay boãng nhieân Thaùi töû voâ côù boû ñi, nôi ñaây taát caû ñeàu maát heát, thaønh naøy gioáng nhö röøng töû thi, gioáng nhö ñaàm vaéng nuùi hoang hoaëc nhö

ñoàng noäi. Khi coøn Thaùi töû, ôû nôi cung naøy, ta cuøng Ngaøi thoï höôûng voâ soá duïc laïc, taâm ta say ñaém khoaùi laïc khoâng bieát nhaøm chaùn, ngaøy nay khoâng coøn Thaùi töû, taâm ta khoâng coøn say ñaém, ví nhö caù traïch rôøi nöôùc naèm treân ñaát khoâ, khoâng moät chuùt vui trong giaây laùt huoáng nöõa laø sinh taâm khoaùi laïc. Ta nay cuõng vaäy, vì khoâng coù Thaùi töû taâm naøo coù vui. Gioáng nhö böôùm khoâng vui muøa xuaân vì khoâng coù hoa, neân böôùm chaúng maøng ñeán hoa laâm hay khoâng thích hoa laù. Ta nay cuõng vaäy, vì khoâng coù Thaùi töû nôi ñaây chaúng coù gì vui thuù! OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Choã naèm ngoài tröôùc kia cuûa Ngaøi thöôøng troåi aâm nhaïc hoøa laãn tieáng haùt, vì taâm theå nöõ trong cung vui thích ñoàng ca haùt, nay cuõng cung ñieän naøy ñaâu coù khaùc, maø laøm cho taâm ta boãng nhieân khoâng vui maø laïi öu saàu khoå naõo, huoáng nöõa laø coù kyõ nhaïc. OÂi thoâi, phu chuû ta ôi! Thaân Ngaøi mang caùc traøng hoa tuyeät ñeïp, caùc chuoãi anh laïc trang söùc treân thaân, daàu thôm phaán thôm tuøy thôøi cung caáp ñaày ñuû khoâng thieáu soùt, chính ñöông thôøi kyø thoï höôûng khoaùi laïc, taâm raát hoan meâ, khoâng bieát côù gì töï nhieân boû ñi. Ví nhö baàu trôøi boãng keùo maây muø, noåi leân saám chôùp giaùng traän möa ñaù roài lieàn taïnh. Thaùnh töû cuõng vaäy, saép leân ngoâi vua thoï höôûng khoaùi laïc, khoâng coù ñieàu gì laø khoâng ñöôïc toaïi yù, maø laïi boû thaùnh vò ra ñi. Phaûi chaêng ta thuôû xöa tinh caàn boá thí nhieàu vaät quyù giaù roài sinh taâm hoái tieác, do taâm hoái tieác neân nay maéc phaûi quaû baùo naøy, tuy thoï quaû baùo voâ cuøng toát ñeïp, boãng nhieân laïi maát, do vì nghieäp hoái tieác neân nay boãng thaønh goùa phuï. Ngaøy nay ta baïc phöôùc neân maát vò phu chuû voâ thöôïng toái thaéng naøy. OÂi cuoäc tình aân aùi hoøa hôïp chaúng bao laâu roài lieàn ly bieät, gioáng nhö troø chôi nôi hyù tröôøng, chaúng ñöôïc maáy choác roài laïi giaûi taùn. Cuoäc tình cuûa ta vôùi Thaùnh töû cuõng laïi nhö vaäy. Laïi nghe truyeàn thuyeát, ngaøy xöa coù moät vò vua tu tieân, ngaøi tu haïnh tòch tónh ñieàu phuïc caùc caên chöùng ñöôïc thieàn ñònh, ngaøi vaøo trong röøng nuùi giöõ giôùi khoâng saùt sinh, thaân chuyeân khoå haïnh, uoáng dieäu döôïc, aên quaû caây ngon ngoït, cuøng ñem theo vôï con aån thaân trong röøng ñoàng tu phaïm haïnh, nay ñaây Thaùi töû vì duyeân gì, moät mình vaøo nôi nuùi röøng hoang vaéng sieâng naêng tinh taán. Roài Cuø-ñaø-di laïi choaøng laáy coå ngöïa Kieàn-traéc lôùn tieáng keâu khoùc: –OÂi thoâi! Naøy ngöïa Kieàn-traéc, mi khoâng coù chuùt töø taâm, Thaùnh töû ñoàng sinh moät ngaøy vôùi mi nay ôû xöù naøo? Mi vì côù gì nöûa ñeâm ñeán chôû Thaùnh töû ta ra ñi maø khoâng cho ta bieát? Roài laïi quôû traùch Xa-naëc: –OÂi thoâi! Naøy teân Xa-naëïc, taâm ngöôi raát ñoäc aùc, ta lôõ nguû say taïi sao ngöôi khoâng ñaùnh thöùc ñeå cho ta bieát? Thaùi töû laø ngöôøi maø trong taâm ta haèng kính aùi, ngaøy nay boãng nhieân ra ñi, maø lyù do gì ngöôi khoâng keâu ta? Ñeå cho ta töø nay suoát thôøi gian coøn laïi phaûi chòu caûnh soáng coâ ñôn, ñi ñöùng naèm ngoài moät mình, thaät laø voâ cuøng khoå naõo. OÂi thoâi! Naøy teân Xa-naëc, ngöôi haõy noùi cho ta bieát khi Thaùnh töû ra ñi baèng caùch naøo? Laïi ai laø ngöôøi chæ loái ñi trong hoaøng cung naøy? Khi ra khoûi thaønh ai laø ngöôøi höôùng ñaïo vaø ñi veà phöông naøo? Roài ngaøy nay Thaùnh töû ôû ñaâu? Sau khi thöù phi Cuø-ñaø-di quôû traùch Xa-naëc nhö vaäy roài laïi xuoáng

gioïng noùi vôùi chaøng ta:

–Naøy ngöôøi hieàn Xa-naëc, tuy söï vieäc lôõ xaûy ra nhö vaäy roài, ngöôi ñaõ haàu haï Thaùi töû ra ñi roài laïi trôû veà ñaây, ngöôi neân bieát roõ choã ôû cuûa Thaùi töûù, ngöôi neân höôùng daãn ta tôùi ñoù, ñeå ta luoân luoân gaàn guõi beân Thaùi töû tu taäp khoå haïnh, chuyeân taâm caàu ñaïo, vôùi hoaøi baûo cuøng Thaùnh töû sinh leân Thieân giôùi. Xa-naëc nghe ñuû lôøi traùch maéng ñau khoå cuøng gioïng noùi ngoït ngaøo cuûa Cuø-ñaø-di, heát söùc buoàn baõ öu saàu khoå naõo, böùc xuùc thaân taâm ñau khoå taêng leân gaáp boäi phaàn, nöôùc maét tuoân traøo öôùt caû maët maøy, nhöng gaéng göôïng toû veû bình tónh chaäm raõi an uûi Cuø-ñaø- di: –Xin phu nhaân laéng nghe, chaúng neân öu saàu, laïi chaúng neân khoùc loùc nhö vaäy, chaúng bao laâu chuùng ta seõ gaëp Thaùnh töû. Vì sao? Vì khi Thaùnh töû baûo toâi trôû veà hoaøng cung, Ngaøi coù noùi theá naøy: “Naøy Xa-naëc, khi ngöôi trôû veà hoaøng cung, thay Ta hoûi thaêm taát caû quyeán thuoäc, caùc phi taàn vaø cuøng taát caû caùc ñoàng töû baèng höõu tri thöùc. Ta nay baûo ngöôi trôû veà noäi cung an uûi moïi ngöôøi, thay Ta noùi vôùi hoï: Ta nay ñaõ deïp tröø maøn löôùi tham saân si, chaúng bao laâu ta seõ chöùng trí tueä Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Sau khi chöùng ñaïo roài Ta höùa seõ trôû veà thaønh Ca-tyø-la.” Toâi bieát Thaùnh töû quyeát ñònh seõ chöùng ñöôïc ñaïi trí tueä ñaùp öùng baûn nguyeän cuûa Ngaøi, Ngaøi seõ trôû veà khoâng chuùt nghi ngôø, bieát baäc toái thaéng trong chuùng sinh nhaát ñònh khoâng coù lôøi noùi thieáu chaân thaät. Thuôû aáy Ñaïi vöông Tònh Phaïn khoå sôû ôû trong cung teá töï chö Thieân xong roài, xa nghe trong cung ñieän cuûa Thaùi töû coù tieáng keâu khoùc vang doäi, Ñaïi vöông lieàn töø trong cung ñieän cuûa mình böôùc ra, ngay khi aáy gaëp Xa-naëc ñem taùn loïng, chuoãi anh laïc cuûa Thaùi töû vaø daét con ngöïa Kieàn-traéc ñeán, baøy bieän caùc vaät vaø theo söï chæ daïy cuûa Thaùi töû, Xa-naëc aân caàn thöa hoûi ñaûnh leã ñaàu maët saùt chaân Ñaïi vöông, nöôùc maét raøn ruïa caû maët maøy, y theo lôøi Thaùi töû daïy ngheïn ngaøo taâu leân nhaø vua. Ñaïi vöông Tònh Phaïn thaáy chuoãi ngoïc anh laïc, taùn loïng vaø ngöïa Kieàn-traéc cuûa Thaùi töû, ñoàng thôøi nghe nhöõng lôøi töø hieáu aân caàn thöa hoûi cuûa Thaùi töû, boãng nhieân lôùn tieáng thaát kinh keâu khoùc: –OÂi thoâi ñöùa con yeâu quyù cuûa ta ôi! Ai ngôø nhö theá naøy! Khi aáy nhaø vua Tònh Phaïn vì thöông nhôù Thaùi töû öu saàu böùc xuùc thaân taâm, vaät mình teù nhaøo xuoáng ñaát meâ man baát tænh. Coù keä: Vua nghe Boà-taùt theä nguyeän saâu Laïi thaáy Xa-naëc, Kieàn-traéc veà Boãng nhieân teù nhaøo taâm baát tænh Nhö côø Ñeá Thích gaõy töï nhieân. Baáy giôø, bao nhieâu quyeán thuoäc thaân toäc ôû trong cung Ñaïi vöông Tònh Phaïn thaáy nhaø vua teù nhaøo xuoáng ñaát, hoï ñeàu sinh taâm öu saàu khoå naõo khoâng coøn moät chuùt gì vui thuù, töï caát tieáng keâu khoùc, thoát ra nhöõng lôøi buoàn than aùo naõo. Taát caû daân chuùng lôùn nhoû trong thaønh Ca-tyø-la vì bieät ly Thaùi töû, neân hoï cuõng keâu oaùn khoùc vang. Caùc haøng quyeán thuoäc tuaàn töï cuøng nhau an uûi Ñaïi vöông Tònh Phaïn. Ñaïi vöông thöông nhôù Thaùi töû taâm öu naõo khoâng nguoâi, caùc thaân toäc, hoaëc coù ngöôøi khuyeân giaûi, hoaëc coù ngöôøi ñöõ Ñaïi vöông ngoài daäy, tuy nhaø vua ngoài daäy nhöng chaúng ñöôïc bao laâu roài laïi ngaõ laên xuoáng ñaát meâ man baát tænh, hoaëc giaû nhö coù luùc

naøo tænh daäy thì keâu khoùc nöôùc maét öôùt caû maët maøy, roài baûo Xa-naëc: –Naøy Xa-naëc, vì côù gì oâng khoâng ñöa Thaùi töû veà cung? Xa-naëc taâu:

–Thöa Ñaïi vöông, xin ngaøi bieát cho, con cuõng heát söùc aân caàn duøng moïi caùch ñeå thuyeát phuïc Thaùnh töû trôû veà Hoaøng cung, nhöng taâm Thaùnh töû khoâng coøn öa thích taát caû caùc phaùp theá tuïc trong cuoäc ñôøi naøy, Ngaøi boû taát caû khoâng chuùt löu luyeán, Ngaøi laïi noùi vôùi con theá naøy: "OÂng chôù neân can giaùn Ta, Ta khoâng caàn taát caû caùc thöù nguõ duïc, xa lìa thaân toäc quoác thaønh, chæ thích caûnh nuùi röøng khe suoái vaéng laëng." Ñaïi vöông Tònh Phaïn nghe Xa-naëc taâu nhö vaäy vaø thaáy ñoà tö trang chuoãi anh laïc... cuûa Thaùi töû naèm treân ñaát, ngaøi lieàn ñaûnh leã caùc vaät naøy, leä nhoû öôùt caû maët maøy, lôùn tieáng keâu khoùc, roài baûo Xa-naëc: –Ta nay söùc kieät laïi khoâng coøn yù khí, tay chaân ñeàu raõ rôøi gioáng nhö caây khoâ trô truïi, ngaøy nay ta xa caùch Thaùi töû nhö caây khoâng caønh laù chæ coøn coù thaân caây. Ñoái vôùi caùc nöôùc beân ngoaøi, nay hoï thaáy vaäy khinh khi, ta laïi moät mình khoâng coøn naêng löïc, nhö caây bò möa ñaù, laøm troø vui cho treû con. OÂi thoâi con ta ôi! Con laø baäc Ñaïi tröôïng phu toái thöôïng coù hình dung khoâi ngoâ khaû aùi khoâng ai saùnh baèng, laø ñoàng töû dòu hieàn laïi traùi taâm nguyeän cuûa ta, taïi sao con xuaát gia xa lìa nguõ duïc, laø ñöùa con taâm ta yeâu meán maø laïi boû ra ñi! OÂi thoâi con ta ôi! Treân thaân con coù ñuû caùc töôùng, trong moãi töôùng ñeàu ñaày ñuû traêm phöôùc trang nghieâm. OÂi thoâi, con ta ôi! Khaép thaân theå con ñeàu ñaày ñuû caùc töôùng toát. OÂi thoâi, con ta ôi! Con chôø cho theå nöõ nguû say, con leùn ra ñi. OÂi thoâi, con ta ôi! Thuôû xöa taïi cung ñieän ta khoâng coù chuùt öu saàu. OÂi thoâi, con ta ôi! Trong caùc nhaø vua con laø hôn heát. OÂi thoâi, con ta ôi! Töø tröôùc ñeán nay con thöôøng sinh trong doøng hoï caùc nhaø vua. OÂi thoâi, con ta ôi! Taïi sao hoâm nay con boû vöông vò xuaát gia? OÂi thoâi, con ta ôi! Con ñöôïc nhieàu ngöôøi thích chieâm ngöôõng, hoaëc keû nam ngöôøi nöõ, hoaëc keû giaø ngöôøi treû hay caùc baäc tröôïng phu, moät khi maét hoï troâng thaáy con, laø khoâng moät ai khoâng hoan hyû. OÂi thoâi, con ta ôi! Con laø baäc taøi gioûi ña trí. OÂi thoâi, con ta ôi! Nay con xaû boû taát caû quyeán thuoäc, boán chaâu thieân haï vaø baûy baùu maø xuaát gia soáng moät mình. OÂi thoâi, con ta ôi! Nay con boû hoaøng cung xuaát gia ví nhö ñaïi baïch töôïng lay nhoå coå thuï. OÂi thoâi, con ta ôi! Khi con ra khoûi hoaøng cung traûi qua bao nhieâu cöûa thaønh, caùc cöûa ñeàu khoù môû khoù ñoùng, hôn nöõa khi môû ñoùng tieáng ñoäng vang ñi raát xa, taïi sao hoâm nay khieán ta khoâng nghe? AÉt ñöôïc chö Thieân caûn ngaên tieáng ñoäng. OÂi thoâi, con ta ôi! Ngaøy nay nôi thaønh Ca-tyø-la naøy, caùc haøng quyeán thuoäc doøng hoï Thích maát heát hy voïng, do vì Thaùi töû Taát-ñaït-ña xaû tuïc xuaát gia. OÂi thoâi, con ta ôi! Bao nhieâu quyeán thuoäc doøng hoï Thích nôi thaønh Ca-tyø-la coù bao nhieâu taøi saûn vaøng baïc ngoïc ngaø, kho laåm luùa maïch, tieàn baïc ñoà vaät... hoï ñeàu xaû boû coi nhö ñôøm daõi, vì Thaùi töû boû ñi xuaát gia. OÂi thoâi, con ta ôi! Cha vì con xaây döïng cung ñieän boán muøa xuaân, haï, thu, ñoâng, taïi sao ngaøy nay con boû cung ñieän aáy xuaát gia öa thích soáng nôi vaéng veû khoâng ngöôøi, vui caûnh sôn laâm chæ ñaày caàm thuù. OÂi thoâi, con ta ôi! Thuôû tröôùc khi con chaøo ñôøi, caùc Tieân nhaân

ñoaùn hai vieäc, do vaäy cha heát söùc vui möøng traøn ngaäp chaâu thaân khoâng theå kieàm cheá, neân luùc aáy boãng nhieân ñaûnh leã döôùi chaân haøi nhi.

OÂi thoâi, con ta ôi! Ngaøy nay con xuaát gia, caùc vò thaàn hoä thaønh ñeàu xa laùnh nôi ñaây. OÂi thoâi, con ta ôi! Maët con ñaày ñaën nhö traêng raèm. Raêng con traéng saïch. Maét con nhö maét traâu chuùa. OÂi thoâi, con ta ôi! Tröôùc ñaây thöôøng ñöôïc nghe tieáng noùi cuûa con cha raát vui möøng, ngaøy nay nhôù töôûng laïi caøng saàu thaûm. OÂi thoâi, con ta ôi! Ta thöôøng duøng caùc loaïi höông chieân-ñaøn thôm haûo haïng nhö Ña- giaø-la, traàm thuûy ngöu ñaàu ñeå thoa treân thaân con, duøng caùc chuoãi anh laïc trang söùc treân thaân con, duøng caùc loaïi höông xoâng ñeå xoâng taám thaân meàm maïi cuûa con. Nay boãng nhieân cha khoâng thaáy con. Con ôi! Taâm cha aùi luyeán con thaám taän da, thòt, gaân, maïch, xöông, tuûy vaäy maø nay boãng nhieân con xuaát gia vaøo trong nuùi röøng!

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.